

Motion till riksdagen 2005/06:N440

av **Per Bill m.fl. (m)**

Turism

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om ytterligare medel till Sveriges Rese- och Turistråd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utreda konsekvenserna av att likställa turismindustrin i olika avseenden med övrig industri och jämställa villkoren med närliggande länders.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om att införa en ny flygskatt.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om natur- och landsbygdsturism.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om fjällflyget.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om gårdsförsäljning av fruktvin och andra lokalproducerade produkter.³

¹ Yrkande 3 hänvisat till FiU.

² Yrkande 5 hänvisat till MJU.

³ Yrkande 6 hänvisat till SoU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Med en totalomsättning på 167 miljarder kronor, drygt 127 000 helårssysselsatta och en skatteintäkt enbart från utlandsturismen på 20 miljarder kronor årligen är turismen en betydande svensk basindustri. Turismen är en modern tjänstenäring med en export större i ekonomisk betydelse och viktigare för vår välfärd än den svenska bil-, livsmedels-, trävaru- eller läkemedelsindustrin.

Turism- och reseindustrin har globalt sedan många år passerat bil- och oljeindustrin och är därmed världens största industri med en stadig ökning såväl i omsättning som i antal sysselsatta. Dessutom är turismen genom människors större rörlighet och ökande fritid förhållandevis opåverkad av konjunktursvängningar.

Marknaden för den svenska turistindustrin, exklusive utländska besökare, är värd cirka 120 miljarder kronor årligen och ger ett viktigt bidrag till ekonomi och sysselsättning inte minst i delar av vårt land såsom fjällvärlden och vissa kustområden, där övrig industri har svårt att verka.

Turismen är en sammansatt tjänst bestående av transporter, boende, mat, shopping samt upplevelser som sevärdheter, evenemang, natur, aktiviteter m.m.

Branschen präglas av ett stort antal småföretag och ett fåtal större företag, främst inom transport och hotell. Offentlig medverkan är viktig genom institutioner, såsom allemansrätt, museer, sevärdheter, kollektivtransportföretag etc.

För en fortsatt positiv utveckling av den svenska turismen krävs statens insatser och medverkan på ett antal områden.

En positiv inställning, ökad kunskap om och samarbeten kring turism

Turismen är en framtidsbransch. Till skillnad från de flesta andra företag och industrier kan svensk turism aldrig flytta till något annat land och är därför en industri som kommer att bli än viktigare i framtiden.

Som relativt ny industri har turismen ännu inte hunnit bygga upp en bas och ett förtroende hos myndigheter, andra industrier, media eller hos gemene man. Okunnigheten om turismen är stor. Till skillnad från etablerade företeelser som skogsindustri, bil-, järn- och stålindustri etc. har turismens företrädare inte samma tillträde till maktens korridorer, massmedia eller diskussionerna på arbetsplatserna.

Det nyligen beslutade samarbetet mellan de statliga institutionerna som är engagerade i Sverigebildningen utomlands (utrikesförvaltningen, Exportrådet, Svenska institutet, Sveriges Rese- och Turistråd, Invest in Sweden) är bra, men det behövs ett smörjmedel för att sätta fart på samarbetet. Vi föreslår därför att 10 miljoner kronor ytterligare tillförs Sveriges Rese- och Turistråd i ett första steg.

Fel! Okänt namn på

Ett angeläget led i att underlätta expansionen för svensk turism är att likställa villkoren, inom exempelvis skatteområdet, för tjänstesektorn (turism), med de villkor som råder inom övrig industri samt i förhållande till våra grannländer avseende t.ex. momssatser, avdrag för producerande fastigheter och elpriser för liftsystem. I syfte att klargöra vad sådana förändringar skulle få för konsekvenser föreslås att en utredning tillsätts.

Besöksmål och sevärdheter i Sverige år 2004

Med förändringar från 2003, enligt Turistdelegationens hemsida.

Listan anger antal besökare för viktiga besöksmål och sevärdheter i Sverige och bygger på data som är inhämtade från respektive anläggning.

Topplistan – de 10 största besöksmålen och sevärdheterna år 2004

Anläggning	Antal besökare 04/03-2004	Förändring	Förändring i procent
1. Liseberg Göteborg	3 200 000	-23 000	-0,7
2. Sälens skidanläggningar, Lindvallen/Tandådalen Hundfjället/Kläppen/Stöten	*2 067 000	32 000	1,6
3. Globen Arena Stockholm	1 350 000	-51 000	-3,6
4. Skansen Stockholm	1 293 704	-49 296	-3,7
5. Kulturhuset (Lava stängt 2004) Stockholm	1 239 217	-379 783	-23,5
6. Eriksdalsbadet Stockholm	1 200 000	25 000	2,1
7. Gröna Lund Stockholm	1 010 000	-61 000	-5,7
8. Åre/Duved	*877 000	-84 000	-8,7
9. Vasamuseet Stockholm	859 923	76 923	9,8
10. Folkets Park Malmö	850 000	250 000	41,7

*Antal skiddagar säsongen 2003–2004.

Anpassade satsningar på svensk infrastruktur

Svensk turism är liksom motsvarande verksamhet i andra länder helt beroende av statens satsningar på infrastruktur, främst inom transportområdet.

Huvuddelen av turismen (mer än 80 procent) i vårt land är bilburen. Ofta är bilen det enda transportmedel som når de områden där turismens anläggningar finns, t.ex. fjällvärlden och vissa kustområden. Det är ingen hemlighet att den svenska vägstandarden, när man färdas utanför de större riksvägarna, är undermålig. Trafiken under vinterns bytesdagar i de svenska fjällområdena är omfattande och genom det bristande vägunderhållet att betrakta som farlig. Vill man ta till vara det ökande antalet arbetstillfällen som turismen erbjuder i många av våra glesbygder krävs i en nära framtid en helt annan standard på tillfartsvägarna.

Fel! Okänt namn på

Den ständiga ökningen av skattesatserna på drivmedel och villkoren för busstrafiken är även det ett kraftigt hinder för den nödvändiga trafiken till och från våra turistanläggningar och starkt konkurrenshämmande, inte minst gentemot våra grannländer. Trafiken till Nordkap går i dag på finska vägar.

Dagens lågprisflyg ger tillfälle för en stadigt ökande tillströmning av utländska gäster, inte bara till våra storstäder. Turistprodukter som skidor, fjäll, natur och vildmarksupplevelser har en lockelse och en marknad i de mera tätbefolkade delarna av Europa. För att kunna konkurrera främst med alpländerna och de nya EU-länderna i öst om turisterna, är en förutsättning det billiga och bekväma kommunikationer, med tillgång till flygplatser i anslutning till de nordliga turistområdena i vårt land. Dagens situation med nedläggning av flygplatser och/eller indragning av linjer är därför förödande för en långsiktig satsning på svensk turistnäring långt från sin marknad. Detta gäller även den flygskatt som regeringen nu föreslagit skall läggas på alla inrikesflygningar, varför vi kraftigt avvisar detta förslag.

Även inom transportområdet kan man konstatera att det är stora skillnader mellan tjänstesektorn och den traditionella basindustrin. Sedan många år har det utgått transportbidrag till industrin i glesbygd för att kunna bedriva verksamhet på platser på längre avstånd från sin marknad. Samtidigt tvingas turismen kämpa mot ständiga prishöjningar, nedläggningar av flygförbindelser och dålig säkerhet för sina värdefulla ”transporter” i form av turister.

Natur- och landsbygdsturism

Allemansrätten ger fantastiska möjligheter till naturturism. Den svenska allemansrätten är unik, men inte alltid förstådd, framför allt inte av utländska turister. Ju närmare våra yttre gränser man kommer, desto fler är övertrampnen av allemansrätten. Särskilt vanligt är det i vår sydligaste landsända. Tydligare förklaringar av allemansrätten på olika språk skulle underlätta för markägare att beivra intrången när kränkningar av äganderätten sker.

För närvarande krävs inte samtycke av markägaren för att få starta turistverksamhet på annans mark så länge inte skada eller olägenhet uppstår, en definitionsfråga som kan leda till olyckliga konflikter som inte gynnar utvecklingen av landsbygdsturismen. Nyttjande av privat skog, mark eller vattendrag för kommersiella syften bör därför bygga på ett gott samarbete med markägare, om det så är svenska folket i form av Sveaskog eller en enskild skogsägare.

I Sverige finns stora, och växande, områden med naturreservat, eller på annat sätt skyddad mark. Sådana områden har skyddats av en anledning: de anses så speciella och unika i sin karaktär att de bör bevaras i just den formen. Tyvärr har inte regeringen avsatt tillräckligt med medel för att sköta all den mark som köpts in, varför den ofta förlorar det skyddsvärde som den hade vid köpetillfället. Oavsett vad man anser om reservatens utbredningstakt, så finns det ett värde i att fler skall kunna ta del av skyddad mark. Markägare och

Fel! Okänt namn på

turistföretagare borde därför kunna få utöva lokal förvaltning av naturreservat.

Möjligheterna att underlätta för turism i natur- eller kulturreseptat måste också öka. Det kan t.ex. handla om att tillåta uppförandet av byggnader för att underlätta service till turister, för att på så vis öka det ekonomiska utbytet för den lokala ekonomin. Att underlätta för turism behöver inte stå i motsättning till att slå vakt om miljö- och kulturvärden. Tvärtom kan ett ökat ekonomiskt utbyte vara en förutsättning för ett bevarande. Ökad tillgänglighet innebär också att fler kan få uppleva vårt lands sevärdheter. Ett konkret exempel gäller den framväxande flygturismen i de svenska fjällen. Fiskeresor och andra turistresor är en viktig del i dessa företags verksamhet, som även innefattar nyttotrafik.

Lufftartsverket och Naturvårdsverket har i en skrivelse till Miljödepartementet föreslagit omfattande begränsningar av flygverksamheten i fjällen, med hänvisning till behovet av "tysta områden". Naturvårdsverket anser dock att deras egen flygverksamhet, t.ex. kontroll av rovdjur, är att betrakta som nyttotrafik medan turistresor till avlägsna fiskevatten är nöjesflyg, som man vill förbjuda. Miljöministern mildrade restriktionerna till en anmälningsplikt, men även detta krav innebär en onödig inskränkning av flygverksamheten och bör avskaffas.

En ökad turistanpassning skulle kunna göra dessa områden tillgängliga för större grupper i samhället, och bl.a. tillgodose regeringens förslag om att öka tillgängligheten till turistattraktioner för funktionshindrade.

Lagen bör också ändras för att underlätta gårdsförsäljning av lokalproducerade livsmedel. Särskilt svårt är det för producenter av vin. Främst är det bärviner som framställs i Sverige. Dessa möter en lång rad hinder i sin verksamhet. Vårt grannland Finland har likt Sverige försäljningsmonopol på alkoholhaltiga drycker. Detta hindrar dock inte att det i Finland är tillåtet för inhemska vinproducenter att bedriva gårdsförsäljning. Det har avsevärt gynnat de inhemska producenterna och dessutom inneburit en ny form av turistnäring. Intresset är stort att åka runt på landsbygden och besöka vingårdar. Producenterna av svenskt fruktvin (och vin) borde ha rätt att likt sina finländska kollegor få rimliga möjligheter till avsättning av sina produkter. Det vore till gagn för Sverige, särskilt landsbygden, om fruktvinproduktionen åter kunde etablera sig som en svensk näring. Detta skulle bidra till en ökad inhemsk turism.

Praxis vad gäller skyltningen skiljer sig från olika delar i landet, men oavsett detta bör näringsidkare få möjlighet till att skylta till sin verksamhet i långt större utsträckning än vad som är fallet i dag. Det kan t.ex. handla om att få påbörja skyltningen till ett turistmål eller annan näringsverksamhet vid en större väg.

Fel! Okänt namn på

Svensk turism – en entreprenörsnäring.

Svensk industri behöver nya företag för att bevara vår välfärd, ekonomi och sysselsättning. Turistindustrin kan göras till en viktig tillväxtfaktor i svenskt näringsliv. Detta förutsätter att vi har ett gynnsamt klimat för små och medelstora företag, att familjeföretag kan leva vidare vid arvsskiftet och att företagen inte drunknar i statlig administration och byråkrati. Det är viktigt att skattesystemet reformeras så att det lönar sig att driva företag, att regelsystemet förenklas och att arbetsrätten anpassas till mindre företags förutsättningar. Då ges möjlighet för en utveckling av turistnäringen. I synnerhet i glesbygden krävs nya grepp för att skapa bestående arbetstillfällen för lokalbefolkningen.

Turistanläggningar, som exempelvis Idrefjäll, har haft förmågan att blåsa liv i en trakt som utan satsningen på turismen hade varit avfolkad. I anslutning till en expansiv turism växer här ständigt nya företag inom entreprenad, underhåll, servicenäring, transporter. En inflyttning av familjer skapar sysselsättning i skolor, social service och annan viktig infrastruktur.

Idrefjäll är ett utmärkt exempel på vad en glesbygdssatsning på turism kan generera i form av ekonomi och arbetstillfällen. Ett annat bra exempel är satsningarna på att göra Österlen till ett paradiset för golfare och konstintresserade.

Ett ökat politiskt fokus på turistindustrins villkor kan, med relativt små investeringar, skapa förutsättningar för en ökning av antalet företag och ökad sysselsättning i vårt land.

Dagens turistandel av den svenska bruttonationalprodukten (BNP) ligger enligt SCB:s nationalräkenskapsberäkningar på blygsamma 2,6 procent. Motsvarande Europasiffror ligger på över 4 procent och på global nivå räknar man med över 10 procent som är rese- och turistindustrins andel av den samlade BNP:n. Ett kvantitativt och mätbart mål för turismen bör inrättas och strävan bör vara att uppnå minst samma turistandel som genomsnittet inom EU.

Det är dags för svenska politiker att inse turismens stora potential som basindustri.

Stockholm den 3 oktober 2005

Per Bill (m)

Ulla Löfgren (m)

Krister Hammarbergh (m)

Peter Danielsson (m)

Bengt-Anders Johansson (m)

Anne-Marie Pålsson (m)

Stefan Hagfeldt (m)

Bertil Kjellberg (m)